

BAKTERYJNE ZAKAŻENIE POCHWY

Bakteryjne zakażenie (bacterial vaginosis – BV) - jest zaburzeniem równowagi między ilością poszczególnych rodzajów bakterii, stanowiących fizjologiczne środowisko pochwy. Z powodu kuracji antybiotykowej lub zmniejszonej odporności ustroju oraz zaburzeń immunologicznych dochodzi, wówczas do nadmiernego mnożenia się bakterii beztlenowych, takich jak Mobiluncus, Mycoplasma, Ureaplasma i Gardnerella. W bacterial vaginosis w pochwie jest ich 1000 - krotnie więcej niż w stanach prawidłowych, przy czym jedynie 1/10 stanowią bakterie tlenowe. Brak prawidłowego rozpoznawania i leczenia bacterial vaginosis pomimo często niewielkich dolegliwości z czasem może powodować poważne powikłania. Zaliczamy do nich: zwiększone ryzyko wystąpienia poronienia i porodu przedwczesnego, a także zapalenie błony śluzowej macicy oraz przydatków, nawracające zapalenia dróg moczowych, itp.

Czynnikami predysponującymi do rozwoju bakteryjnego zakażenia pochwy są: młody wiek kobiety, zaburzenia miesiączkowania, antybiotyki stosowane w nadmiarze, które niszczą też prawidłową florę bakteryjną, obniżenie narządu rodnego, długotrwałe choroby, niedożywienie, cukrzyca, niedokrwistość, awitaminozy, płukanie pochwy (np. po stosunku) preparatami do higieny intymnej oraz częste zmiany partnerów seksualnych.

Bacterial vaginosis nie jest chorobą przenoszoną drogą płciową, stąd mężczyzna, u którego podczas stosunku dojdzie do kolonizacji cewki moczowej przez bakterie partnerki, nie może zarazić innej kobiety. Przy stosunku z następną partnerką bakterie te zostaną zniszczone przez prawidłowe mechanizmy obronne oraz nadtlenek wodoru produkowany przez pałeczki kwasu mlekowego w pochwie zdrowej kobiety.

Rozpoznanie bakteryjnego zakażenia pochwy polega na stwierdzeniu trzech spośród czterech charakterystycznych objawów, takich jak: jednorodnej wydzieliny pochwowej z niewielką ilością leukocytów (krwinek białych niszczących bakterie), odczyn pochwy pH > 4,5 (badanie papierkiem lakmusowym), specyficzny, rybi zapach, wzmagający się po stosunku płciowym oraz po dodaniu do wydzieliny pochwowej wodorotlenku potasu (KOH), obecność clue cells (komórek jeżowych) w preparacie mikroskopowym, tj. komórek nabłonka opłaszczonych bakteriami w sposób przypominający kolce jeża. Nie stwierdza się natomiast pieczenia czy swędzenia pochwy i sromu. Należy podkreślić, że badanie czystości pochwy ani posiew bakteryjny nie mają żadnego znaczenia w rozpoznawaniu zakażeń pochwy. Obecnie zalecanym badaniem jest ocena ekosystemu pochwy - czyli pH, woni, obecności komórek jeżowych, rzęsistków i komórek drożdży.

Niezwykle istotne jest prawidłowe rozpoznawanie i leczenie bacterial vaginosis, bowiem mimo często niewielkich dolegliwości przewlekłe zakażenie z czasem może powodować poważne powikłania. Zaliczamy do nich: zwiększone ryzyko wystąpienia poronienia, przedwczesnego pęknięcia błon płodowych i porodu przedwczesnego, a także zapalenie błony śluzowej macicy oraz przydatków, nawracające zapalenia dróg moczowych i powikłania pooperacyjne.

Leczenie polega na zastosowaniu doustnie lub dopochwowo antybiotyków, zwalczających bakterie beztlenowe. Uznane jest miejscowe stosowanie przez 7 dni kremu z klindamycyną (Dalacin vaginal cream) lub ogólnie metronidazolu jednorazowo lub przez 7 dni. Próbowano zmniejszać pH pochwy przez zastosowanie globulek zawierających witaminę C, jednak nie przyniosło to spodziewanych rezultatów. Ostatnio zaleca się stosowanie probiotyków (leków zawierających prawidłowe dla organizmu bakterie) doustnie, jednym z takich preparatów są kapsułki Lacibios Femina.

Bardzo ważne jest leczenie kobiet ciężarnych, bowiem rozpoczęcie terapii w momencie stwierdzenia zakażenia bakteryjnego pięciokrotnie zmniejsza częstość występowania porodów przedwczesnych i związanych z tym powikłań. Stąd np. w Niemczech pacjentki będące w ciąży prowadzą samokontrolę. Dwa razy w tygodniu badają pH (rękawiczką z papierkiem lakmusowym przykładanym do ściany pochwy) i porównują ze wzorcem. W przypadku wzrostu pH powyżej 4,5 zgłaszają się do lekarza prowadzącego i podejmują leczenie. W naszych aptekach można dostać wkładki higieniczne zawierające substancję oceniającą pH pochwy. Dostępne są również wkładki do kontroli odpływania wód płodowych u ciężarnych. Można również kupić rękawiczki testowe przeznaczone do pomiaru kwasowości środowiska pochwy. Służy temu pasek testowy znajdujący się na koniuszku palca wskazującego rękawiczki, który dzięki zmianie kolorów pozwala

jednoznacznie określić poziom pH w pochwy.

Badanie zjawiska przedwczesnego porodu w grupie 2722 kobiet ujawniło, że doszło do niego w: · 4,1% gdy pacjentka nie zrobiła żadnego testu mierzącego pH, · 2,2% gdy pacjentka miała mierzony poziom pH przez ginekologa, · 0,3% gdy pacjentka prowadziła samodzielne pomiary pH 2 razy w tygodniu. Samodzielne pomiary poziomu pH w pochwie zwiększyły prawdopodobieństwo wykrywalności zmian bakteryjnych na tyle wcześniej, aby móc zastosować efektywną terapię.

W Polsce problem zakażenia bakteryjnego pochwy jest mało znany i rzadko podejmowany, mimo że na podstawie badań przeprowadzonych w kilku ośrodkach stwierdza się występowanie BV bez objawów klinicznych u 15% kobiet.

Jarosław Jacek Maj
lekarz ginekolog-położnik
www.jaroslawmaj.ginweb.pl